

biuletyn informacyjny

NSZZ Solidarność Politechniki Wrocławskiej

... Spisane będą czyny i rozmowy... (Cz. Miłosz)

Numer specjalny
2 czerwca 1985

Abyśmy po wakacjach wrócili do tej samej uczelni...

A P E L

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego przedstawił komisji sejmowej projekt zmian ustawy o szkolnictwie wyższym, który ma być wprowadzony w bieżącej kadencji Sejmu, czyli przed końcem sierpnia 1985 r. Proponowane zmiany mają na celu wzmocnienie nakazowego systemu zarządzania szkolnictwem wyższym równoznaczne z ubezwłasnowolnieniem uczelni, co doprowadzi do degradacji środowisk akademickich i zahamowania rozwoju nauki polskiej.

Środowiska akademickie całego kraju, w tym szkoły wyższe Wrocławia, wypowiadają się przeciwko jakimkolwiek zmianom sytuacji prawnej szkolnictwa wyższego przed upływem kadencji wybranych władz akademickich. Uchwalenie przez Sejm proponowanych przez ministra zmian byłoby zatem sprzeczne ze zdecydowaną i jednomyślną opinią akademickiej społeczności.

WZYWAMY WSZYSTKICH, którzy są świadkami zniewalania i niszczenia kultury i nauki polskiej do obrony tych wartości, do obrony autonomii i samorządności uczelni, zagwarantowanych ustawą z dnia 4 maja 1982 r. Szczególna odpowiedzialność Profesorów-autorytetów naukowych zobowiązuje ich do zabierania głosu w obronie nauki polskiej; milczenie jest przyzwoleniem na represyjną ustawę.

Jeżeli mimo zdecydowanie negatywnej opinii środowisk naukowych o proponowanych zmianach Sejm uchwali nowelizację ustawy, niech początek roku akademickiego 1985/86 będzie początkiem akcji protestacyjnej pracowników i studentów wszystkich uczelni, początkiem protestu przeciwko administrowaniu wartościom intelektualnymi, duchowymi i moralnością społeczną wbrew woli i sumieniu obywateli.

Wrocław, 30 maja 1985 r.

NSZZ "Solidarność" Szkół Wyższych
i Instytutów Naukowych

LIST DO SEJMU

Wrocław, 27.05.1985

Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
Warszawa

Senat Politechniki Wrocławskiej na posiedzeniu w dniu 25 maja 1985 r., po wiadomości o inicjatywie przekazania do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej projektu nowelizacji ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 4 maja 1982 r. oraz o zakresie proponowanych zmian, zwraca się do Wysokiej Izby o uwzględnienie w tej sprawie stanowiska wyższych uczelni, w tym i stanowiska naszej Politechniki.

Na posiedzeniu w dniu 28 lutego 1985 r. Senat Politechniki Wrocławskiej akceptował "Stanowisko pracowników i studentów Politechniki Wrocławskiej w sprawie proponowanych kierunków zmian w ustawie o szkolnictwie wyższym" /którego tekst załączamy/ stwierdzające, że wprowadzenie zmian do obowiązującej ustawy o szkolnictwie wyższym jest w chwili obecnej nieuzasadnione. Składną wiadomo, że podobne poglądy wyraziły ciała kolegialne w większości wyższych uczelni.

W świetle tych faktów niezrozumiała jest inicjatywa nowelizacji ustawy. Środowisko nasze jest dodatkowo zaniepokojone tym, że treść projektowanych zmian znana mu jest tylko fragmentarycznie, a wydaje się, że niektóre z tych zmian grożą degradacją środowiska akademickiego.

Senat Politechniki Wrocławskiej zwraca się do Wysokiej Izby o wzięcie pod uwagę tej okoliczności, że przyjęcie znanych mu proponowanych zmian ustawy może przyczynić się do zahamowania rozwoju nauki polskiej.

Senat Politechniki Wrocławskiej

USTAWA 1982 - 1984 - 1985

2

Sejm, jako najwyższy wyraziciel woli ludu
pracującego miast i wsi, urzeczywistnia su-
werenne prawa narodu

Konstytucja PRL, art.20,ust.2

Komunikatem PAP z posiedzenia Rady Ministrów w dn. 20.05.85 rozpoczęto ofi-
cjalnie i publicznie akcję zmierzającą do zmiany ustawy o szkolnictwie wyższym.
Kilka dni wcześniej /17.05/ odbyło się w Kielcach spotkanie ministra NISZW z
rektorami uczelni technicznych, na którym został zreferowany zakres i charakter
zamierzanych zmian. Materiałów pisanych rektorzy nie otrzymali. Pełny projekt
nowelizacji jest utrzymywany w tajemnicy nie tylko przed środowiskiem akademic-
kim, ale i Radą Główną, mimo iż wg obowiązującej ustawy "Rada Główna opiniuje
projekty aktów normatywnych dotyczących szkolnictwa wyższego, uchwalanych przez
Sejm lub Radę Ministrów".

-1982

Zanim przedstawimy z trudem zdobyty projekt nowelizacji ustawy, przypomnimy
kilka stwierdzeń, jakie zostały wygłoszone na posiedzeniu Sejmu w dn. 3 i 4
maja 1982 r. Poseł sprawozdawca, Jan Janowski /SD/, mówił wtedy o projekcie
ustawy o szkolnictwie wyższym, że:

"reguluje ona niezwykle ważną sferę życia społecznego, jaką jest sfera nauki
i kształcenia, sfera intelektualnego postępu i rozwoju. Odnosi się ona więc
wprost do znaczącej grupy społecznej, zwanej inteligencją, ale odnosi się tak-
że, a może raczej należałoby powiedzieć przede wszystkim, do najszerszej rozu-
mianych obecnych i przyszłych spraw narodu. Ustawa ta bowiem, umacniając rangę
i normując pozycję szkolnictwa wyższego, nadaje mu wysoki społeczny status, któ-
ry oznacza uznanie prawa tego szkolnictwa do samorządności, uznanie jego poten-
cjału intelektualnego i autorytetu etycznego, a więc atrybutów niezbędnych dla
właściwego realizowania ogólnonarodowego zadania kształtowania postaw, wiedzy
i poglądów przyszłych pokoleń polskiej inteligencji." "Przedłożony projekt wy-
chodzi z zasadniczego założenia, że określony w ustawie zakres pełnej samorząd-
ności leży w sferze kompetencji etycznych i merytorycznych tych środowisk i zo-
staje im przyznany jako wyraz rosnącego ich uczestnictwa społecznego w życiu
państwa, będąc w swej istocie zadeklarowanym przez władzę w porozumieniach spo-
łecznych wyrazem porządkowania i doskonalenia polskiego systemu demokratycznego".

Natomiast w dyskusji, minister NSZW Benon Miśkiewicz powiedział między in-
nymi: "Dziś kraj z kryzysu ... wymaga pełnego wykorzystania możliwości i do-
brodby nauki oraz szerokiego udziału w tych procesach środowisk naukowych i
całej wysoko kwalifikowanej kadry inteligencji."

W omawianej ustawie "zachowany został główny kierunek zmierzający do pogłę-
bienia samorządności i autonomii szkolnictwa wyższego. Wyraża się to przede
wszystkim w rozszerzeniu uprawnień do samodecydowania organów szkół wyższych"
a "Formalnym wyrazem tego procesu jest wprowadzenie, jako aktu określającego
zasady działania uczelni, statutu uchwalonego przez senat." "Obecny projekt,
utrzymując ideę samorządności i zapewniając równocześnie rządowi możliwość wy-
konywania jego konstytucyjnych uprawnień, może dobrze służyć spełnieniu przez
szkolnictwo wyższe społecznie niezbędnych zadań edukacyjnych i naukowych oraz
dobrze służyć procesom narodowej integracji."

4 maja 1982 r. Sejm uchwalił ustawę o szkolnictwie wyższym przy 3 głosach
wstrzymujących się /za Dariuszem Sejmowym/

Ustawa weszła w życie 1 września 1982 r. W roku ak. 1982/83 pracowano w szko-
łach wyższych nad statutami, wybrano przedstawicieli do Rady Głównej, rząd o-
pracowywał akty wykonawcze, a Rada Główna opiniowała je. Wiosną 1984 przepro-
wadzono wybory do władz szkół wyższych, które rozpoczęły swoją działalność z
dnem 1 września 1984 r. Od tej dopiero chwili możemy mówić o praktycznym wej-
ściu w życie ustawy.

-1984

Od tej chwili, a nawet nieco wcześniej, rozpoczęły się ataki czynników par-
tyjnych i rządowych na ustawę. W październiku 1984 prasa niezależna opublikowa-
ła pochodzący z "przecieku" projekt nowelizacji ustawy. Min. B.Miśkiewicz naz-
wał ten projekt na forum Rady Głównej "prowokacją polityczną".

Ujawniony projekt nowelizacji rozpoczął akcję protestów. Wypowiedziały się
w tej sprawie senaty uczelni, negatywne stanowisko wobec projektu zajęła Rada
Główna. Stwierdzano, że nie można nowelizować ustawy bez dokonania oceny jej
praktycznego działania i domagano się zasięgnięcia opinii zainteresowanych śro-
dowisk przed wprowadzeniem zmian.

-1985

W styczniu br. "Rzeczpospolita" przedstawiła do konsultacji społecznej "Ocenę funkcjonowania ustawy o szkolnictwie wyższym". Dokument ten wywołał falę krytyki i protestów środowiska akademickiego. W "Stanowisku pracowników i studentów Politechniki Wrocławskiej w sprawie proponowanych kierunków zmian ustawy o szkolnictwie wyższym" czytamy m.in.:

"Zarówno w rezolucjach podjętych na zebraniach pracowniczych jak i w uchwałach rad instytutów wyrażany jest znaczna większością głosów pogląd, że nie należy dokonywać zmiany zapisów ustawy z dnia 1-2 lat. Organizacje polityczne i społeczne w obszernych stanowiskach powiadały się za nowelizacją ustawy akceptując zwłaszcza konieczność ustasowego uregulowania wpływu PZPR na politykę kadrową, umocnienia pozycji organów jednoosobowych, zwiększenia kompetencji ZNP. ...należy stwierdzić, że większość środowiska akademickiego Politechniki Wrocławskiej jest przeciwna zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym. Ponadto w przeprowadzonych konsultacjach wyrażany był pogląd, że oceny zaprezentowane przez Komitet Społeczno-Polityczny RM nie odpowiadają sytuacji i faktom mającym miejsce w Politechnice Wrocławskiej i odczuwane są przez społeczność naszej szkoły jako krzywdzące".

Podobne opinie były wyrażane powszechnie.

Nie licząc się z tymi opiniami ministerstwo przygotowało dokument "Ustawa z dnia ... o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym". Nosi on datę 30 marca 1985 // i opatrzony jest sygnaturą RM-10-50-85. W porównaniu z ujawnionym w ubiegłym roku projektem dokument ten ma jeszcze bardziej represyjny charakter. W uzasadnieniu projektodawca tak określa zadania nowelizacji:

"Celem postulowanych zmian w ustawie jest zapewnienie kształcenia w szkołach wyższych socjalistycznej inteligencji, co można osiągnąć jedynie w drodze doboru kadry nauczycieli akademickich o właściwej postawie społeczno-politycznej, gwarantującej socjalistyczne wychowanie studentów. Mając to na uwadze konieczne jest w szczególności wypracowanie prawnych mechanizmów stymulowania i prowadzenia określonej polityki kadrowej i procesu wychowawczego w szkołach wyższych.

W rozwiązaniach powyższych należy zapewnić właściwe miejsce w szkołach wyższych dla PZPR i stronnictw politycznych, socjalistycznych organizacji studenckich oraz związków zawodowych. W szczególności trzeba stworzyć warunki dla sprawowania kierowniczej roli partii w szkole wyższej."

Ważniejsze rozwiązania szczegółowe projektu nowelizacji przewidują:

- "Szkoła działa na podstawie statutu nadanego przez właściwego ministra na zaopiniowany przez senat wniosek rektora szkoły uzgodniony z uczelnianymi organami partii, stronnictw politycznych i związków zawodowych... Statut może zawierać uregulowania odmienne od ustalonych w ustawie". Takie rozwiązanie jest w Uzasadnieniu rekomendowane jako stwarzające ministrowi "możliwość zwiększania lub zmniejszania samorządności szkół wyższych w zależności od sytuacji społeczno-politycznej w kraju i w danej szkole". Dotychczas statut był uchwalany przez senat, a minister miał możliwość zgłosić zastrzeżenia;

- "Członków Rady Głównej powołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra NISZW" spośród samodzielnych pracowników naukowych. Dotychczas członkowie Rady Głównej byli wybierani przez kolegium elektorów danej uczelni;

- kompetencje stanowiące Rady Głównej ulegają ograniczeniu na rzecz ministra. "Prezes RM na wniosek ministra może uchylić lub zmienić uchwałę stanowiącą Radę Główną, jeżeli narusza ona prawo lub interes społeczny";

- "W celu zapewnienia lepszej więzi szkoły ze środowiskiem społecznym oraz gospodarka i kultura regionu właściwa terenowo Woj. Rada Narodowa może powołać radę społeczną szkoły spośród działaczy politycznych, społecznych, gospodarczych i kulturalnych". Zakres i tryb działania rady określa minister;

- obsadzenie stanowiska rektora jest całkowicie uzależnione od ministra, a innych organów jednoosobowych - od decyzji ministra i rektora. Obecnie rektora wybiera kolegium elektorów /lub senat/, a dziekana - rada wydziału. Minister może zgłosić uzasadniony sprzeciw;

- zasadnicze ograniczenie uprawnień organów kolegialnych z przeniesieniem ich na organy jednoosobowe;

- prawie zupełne usunięcie z organów kolegialnych przedstawicieli niesamodzielnych pracowników naukowych /2-4 przedstawicieli i tylko z głosem doradczym/;
- całkowite usunięcie przedstawicielstwa pracowników nie będących nauczycielami akademickimi i studentów,
- w sprawach wychowawczych i kadrowych rektor działa w porozumieniu z uczelnianymi organami PZPR i stronnictw politycznych,
- "Organami samorządu studenckiego są rady studenckie działające na szczeblu szkoły wyższej i wydziału oraz starostowie lat i grup studenckich. Radom studenckim przewodniczą odpowiednio: prorektor ds. studenckich lub prodziekan ds. studenckich". Połowę składu rad obsadzają organizacje studenckie, drugą połowę wybierają studenci na zasadach określonych przez ministra. Minister również ustala ramowy regulamin samorządu studenckiego. Obecnie samorząd pochodzi z części z wyboru i działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu, określającego całokształt działalności samorządu,
- możliwość skreślenia studenta na podstawie tylko postępowania wyjaśniającego. Możliwość tę mają rektor i minister,
- dodatkowym kryterium zatrudnienia pracownika naukowo-dydaktycznego będzie postawa społeczno-polityczna przejawiająca się w "czynnej i pełnej akceptacji konstytucyjnych zasad ustrojowych PRL". Wprowadza się ślubowanie składane przez wszystkich pracowników naukowo-dydaktycznych przy przyjęciu do pracy i przy mianowaniu na stanowisko docenta /pełny tekst ślubowania podamy w najbliższym numerze/;
- zatrudnianie nauczycieli akademickich na okresy zamknięte i uzależnienie oceny /decydującej o dalszym zatrudnieniu/ od "czynnej i pełnej akceptacji konstytucyjnych zasad ustrojowych PRL",
- możliwość zwolnienia pracownika naukowo-dydaktycznego bez wypowiedzenia "w przypadku niespełniania wymogu postawy przejawiającej się w czynnym i pełnym akceptowaniu zasad konstytucyjnego ustroju PRL",
- "Właściwy minister może z urzędu przenieść pracownika naukowo-dydaktycznego do innej szkoły wyższej na okres do dwóch lat, jeżeli wymagają tego potrzeby w zakresie kształcenia kadr w danym regionie kraju",
- możliwość zawieszenia nauczyciela akademickiego w pełnieniu obowiązków służbowych /przez rektora lub ministra/ już w toku postępowania wyjaśniającego lub dyscyplinarnego,
- "Rektor zobowiązany jest wezwać na teren szkoły organy porządku publicznego, jeżeli organy szkoły nie mogą zapewnić przywrócenia naruszonego porządku publicznego". Organy porządku publicznego mogą wkroczyć na teren szkoły już na podstawie "powzięcia wiadomości o popełnieniu przestępstwa". Dotychczas utrzymanie porządku i bezpieczeństwa w szkole zapewniał rektor, a organy porządku publicznego mogły wkroczyć wyłącznie na wezwanie rektora lub powstania "nagłego zagrożenia życia ludzkiego lub katastrofy żywiołowej, zawiadamiając o tym niezwłocznie rektora".

Wymieniliśmy tylko ważniejsze zmiany przewidziane w nowelizacji ustawy. Cały dokument liczy 27 stron. Jest całkowitym zaprzeczeniem wielokrotnie składanych przez władze deklaracji, sprzeczny z wolą środowiska akademickiego. Jego treść i sposób powstania nie mają nic wspólnego z konstytucyjną zasadą władzy ludu /demokracji/. Potwierdza to dominację polityki nad innymi sferami życia narodu. A to już jest demokracja s o c j a l i s t y c z n a .

JEDYNIĘ ZDECYDOWANA, SOLIDARNA POSTAWA KAŻDEGO Z NAS DAJE NADZIEJĘ NA ZACHOWANIE WOLNOŚCI NAUKI ORAZ SAMORZĄDNOŚCI SZKÓŁ WYŻSZYCH.

REDAKCJA